

Od autorky románu *Čím rychlejší kráčam, tím som menšia*

dieťa

Kjersti A. Skomsvold

premedia

premedia

KJERSTI A. SKOMSVOLD V SLOVENČINE

Čím rýchlejšie kráčam, tým som menšia

Tridsaťtri

Dieťa

Kjersti A. Skomsvold

dieta

Z nórciny preložil
Miroslav Zumrík

premedia

This translation has been published
with the financial support of NORLA

Kjersti A. Skomsvold: Dieťa
Prvé vydanie

Copyright © Kjersti Annesdatter Skomsvold
First published by Forlaget Oktober AS, 2018
Published in agreement with Oslo Literary Agency
Translation © Miroslav Zumrík, 2022
Slovak edition © vydavateľstvo Premedia
ISBN 978-80-8159-729-9

BOL TU nový rok, nový začiatok, a vonku padal prvý dážď. Mala som pocit, akoby mi boky stiahol tesný opasok, čosi ma stislo, ešte viac, a zasa povolilo, celú noc, celé ráno, celý deň. Dážď všetok sneh zmyl a ďalšiu noc ma prebudil útok zozadu, seknutie do chrbta, čosi ma seklo, kým som spala, seklo ma tak silno, až som spadla z nôh, hoci som už ležala.

Bo ráno kamsi vybehol a vrátil sa domov s chlebom za šesťdesiat korún. Nevedel som, že chlieb môže byť taký drahý, povedal, ale teraz si taký luxus zaslúžime.

Držala som a držala, znášala seknutie za seknutím, minútová ručička tikala, hodinová takisto a znova vyšiel mesiac, ja som však ešte vstať nechcela. Ja, čo sa vždy bojím, aby som nemeškala, som sa teraz obávala, aby som neprišla priskoro, zdôrazňovali mi, že nesmiem. Spomedzi pier mi vychádzali zvuky ako z týraného zvieraťa a bolesti ma zväzovali čoraz viac.

Uprela som sa na svetlo mesiaca, takmer som nevládala stáť, robiť kroky, kým som pochopila, že ak nevyrazím teraz, tak už nikdy.

Sedela som v taxíku a zvracala, zvracala som aj v čakárni, v skutočnosti som však bola v lese. Myšlienkami som zastala pod stromom, s pohľadom zdvihnutým do koruny. Bolesť mnou lomcovala, vyplňala moje bytie, netušila som, že taká bolesť existuje, na svete, na oblohe, prúdila do mňa a ja

som v nej bývala. Nevedela som v nej však stáť, ani dýchať, rozhodovala o mne bolesť, ja som nerozhodovala o ničom.

Pôrodná asistentka bola tvrdá, povedala mi len: Krik vám nepomôže. Všetka odvaha ma opustila, pretože čo mi okrem kriku ostalo? Tak ťažko znášam nahnevaných, hrubých ľudí, veď ja som ani nekričala, krik mi len čosi vynášalo z hrdla. Vedela som, že toto tu nezládnem, to sa nedá. Znova sa však objavil les, hneď ako sa telom opäť prevalila vlna bolesti a odniesla moje myšlienky do lesa, stála som pod stromom a všade svietila zeleň, všade naokolo aj za mnou, nemalo by to už čoskoro byť za mnou?

Ďalšia pôrodná asistentka bola dobrá a milá a opýtala sa, či do mňa môžu strčiť toto tu, či ma môžu vyprázdniť, a ja som odvetila Robte si, čo chcete, len nech to už prejde. Povedala, že dieťa má vlasy, siahnite si, dieťa má vlásky, chcela, aby som sa zapojila do niečoho, o čo som nestála. Povedala som Nie, bojím sa, to už mi však vzala ruku. Ucítila som hlavičku, vlasy a vtedy som pochopila, že zo mňa vyjde živé dieťa, naozajstný človek.

Ona ťahala za jeden koniec a ja za druhý, každá mala svoj koniec lana, ktoré podomácky zhotovila z posteľnej plachty, na jej koncoch urobila uzly, a teraz sme obe ťahali zo všetkých síl. Biely povraz ma zachraňoval, moje ruky ťahali, zatiaľ čo som sa nohami odtláčala, a maternica a pôrodná asistentka a ja sme tlačili a ťahali a tisli a vyťahovali dieťa a život a oblohu von z môjho tela. Bolesti potom v okamihu zmizli, ako keď sa z detských rúk vyšmykne balónik a zmizne v oblakoch.

Máš týždeň. Cez okno presvitajú matné, tenké lúče ranného slnka a ja cítim tvoju vôňu, keď skloním hlavu, môžem ti

pobozkať vlasy. Spíš v nosiči s tvárou na mojej hrudi, ja stojím a píšem. Zapisujem slová na lístky s poznámkami a tie pripínam na stenu v spálni, píšem na počítači, ktorý som umiestnila na policu, teba mám na bruchu a kývam sa zo strany na stranu. Cez deň ťa musím nosiť a v noci som tvoj matrac, pokúšala som sa ti prejsť cez rozum, uložiť ťa do postieľky, s teplou fľaškou a šatami, ktoré voňajú po mne, ale zakaždým ma odhalíš a rozplačes sa.

Chcela som, aby bol Bo po pôrode pri mne, priala som si, aby nemusel odísť domov. V bielej izbe sa okolo mňa rozľahla noc a vedľa mojej postele stál priehľadný umelohmotný box. Otvorila som oči, otočila hlavu, box tam stále bol. Oči som zavrela a znova otvorila, a naozaj, umelohmotná škatuľa nezmizla, ani dieťa. Neuveriteľné, v umelohmotnom boxe pri posteli som mala vlastné dieťa.

Vôbec som nespala, keď som zatvorila oči, zaplavili ma predstavy, to pretože som vypla mozog a mala som, z nedostatku spánku, tie najabsurdnejšie predstavy a v najjasnejších farbách. S tými predstavami som sa s dieťaťom v posteli zaspáť neodvážila, veď čo ak by som predsa len zaspala! Nedokážem spať ani len sama so sebou; keď sa prebudím, vôbec si necítim časti tela, na ktorých som ležala.

Nadišlo ráno, dieťa ani mňa nechránil pred svetom žiaden štít a zo všetkého najviac som sa bála, že do izby niekto vojde, ako keby ma ľudia, ktorí by otvorili dvere, mali uvidieť dotrhanú a dostrihanú, vnútri i navonok. Snívало sa mi o prvom mlieku, teraz som sa však neodvažovala pozrieť dolu, akoby som stúpala na horu a chytil ma závrat, akoby som mala každú chvíľu spadnúť, bála som sa pozrieť, či mám mlieko, lebo čo ak nemám, to ma desilo ešte viac než

pád z kopca, to pomyslenie, že si nedokážem nakrmiť dieťa. Z telička sálalo teplo, v rozhorúčenej miestnosti som však nemohla otvoriť okno, pretože za ním bola zima a všetci mŕtvi ľudia. Bála som sa, že hoci už mám rodinu, napriek tomu ostanem sama.

S chrapotom mi visíš na bruchu, zdá sa, že nie si celkom fit. Hoci si tu ešte len krátko, stačilo to na nachladnutie. Nedokázali sme ťa ochrániť ani len týždeň. Bojím sa, že prestaneš dýchať, ty však predsa dýchaš, deti neprestávajú dýchať, hovorím si, hoci už viem, že to nie je pravda. Možno robím chybu, že píšem, kým si tu ešte tak krátko, píšuci človek sa tak vzdáľuje, mala by som sa rozprávať iba s tebou, usmievať sa, starať sa iba o teba?

Tak veľmi mi nič nejde, ničím všetko pekné, čo mám. Rukávom modrého plášťa som sa otrela o čerstvo natretú stenu, rozbila som na márne kúsky starú vázu, ktorú som dostala od Edel, všetko, čo vlastním, sa pred mojimi očami mení na črepiny.

Pohár s mliekom na podlahe, aj to som celá ja, vynosiť dieťa znamená rozpadáť sa, kosti spolu nedržia, panva povoľuje, telo sa trhá, pripomína mi to vlastný rozklad, že sa obrátim na prach, znamená to urýchľovanie procesu. *Vták sa kľuje z vajička. Vajičko je svet. Ten, kto sa má narodiť, musí najprv zničiť svet.*

Po chodbách nemocnice sa ticho sunuli zničené ženy, smerovali do ordinácie po upokojujúce lieky alebo do jedálne. Robili drobučké kroky, nohy natahovali opatrne, chodenie ich hrozne bolelo, mali obrovské starecké plienky a veľké, prázdne bruchá, vyzeralo to, akoby bruchám nedo-

chádzalo, že deti sú z nich preč, že sa v nich už nenachádzajú, deti teraz ležia v priehľadných umelohmotných boxoch na kolieskach, v čomsi ako chodúľky, o ktoré sa matky na chodbách opierajú. Na prsiach mali krvavé otvorené rany a potichu sa modlili, aby im z nich čoskoro začalo tiecť mlieko, daj, nech mlieko tečie, prosím.

Keď som sa vrátila domov, nemohla som zaspať a plakala som pod vplyvom traumy, ktorú som utrpela, možno však nazvať traumou čosi, pre čo sa človek sám rozhodol? A ak to nebola trauma, tak celkom určite beznádej a bezmocnosť. Nemohla som však takto ležať príliš dlho, pretože tu už bol aj ktosi ďalší, kto plakal, kto ma potreboval.

Na mäkkú hlavičku som položila ruku ako ochranný štít, dieťa bolo apoštolom, plné pokoja. Mala som prst dlhý ako jeho lakeť a jeho zraniteľnosť zatieňovala tú moju. Jeho pohľad, ktorý akoby už všetko videl, všetko vedel, poznal úlomky večnosti. A v čiarami na maličkých dlaniach mu uviazli žmolky, brázdy také hlboké, že sa v nich nazbierali kúsočky z látky.

Vkradla sa mi do myšlienok choroba, pomyslenie, že môžem znova ochorieť, sa ma dokáže zmocniť kedykoľvek, keď sa moje telo vyčerpá, a mňa unavil pôrod, celé dni bez spánku, čo ak sa choroba vráti? Nezvládli by sme to. Povedala som Boovi, že sa musíme presťahovať spať k ockovi, toto sami nezvládneme. Nebudeme sa sťahovať, povedal Bo. Krmila som dieťa a Bo krmil mňa a potom navrhol, že by sme dnes mohli všetci traja spať na pohovke, aby spánok nebol taká povinnosť.

Snívalo sa mi, že som umrela, snívala som, že mi krvácali a odpadli materské znamienka, padali zo mňa ako zvädnuté listy zo stromov, keď som sa prebudila, musela som si ich skontrolovať v zrkadle. Toto obdobie pripomínalo kruhový tanec medzi šťastím a smútkom, smútkom a šťastím a hlboko v obavách sa uhniesdil strach, že zošaliem.

Možno si teraz pomyslíš: Ale preboha, to je nám naozaj tak zle? Nie, nie je. To som ti rozprávala o bratovi, keď som spomínala dieťa, myslela som tým brata, máš totiž staršieho súrodenca. Nevieš, či si na to pamätáš, ale len pár hodín po tvojom príchode na svet ťa v nemocnici ktosi oplúľ, to urobil on. V nemocnici plúľ, ale keď sme prišli domov, často ťa pusinkoval a takmer vôbec ťa nebil.

V priebehu poldruha roka sa mi narodili dve deti, už sa viac nešuchcem, to som robila tridsaťštyri rokov, no v posledných troch rokoch nabrali udalosti závrtné tempo. Rýchlo prišla láska, rodina sa rozrástla na troch, na štyroch ešte rýchlejšie, iba písanie mi šlo nekonečne pomaly.

Prišla jar a tvoj otec a ja sme spolu prečkali prvú krutú zimu. Sedeli sme na lavičke v záhrade Peggy Guggenheimovej, do očí sa nám tislo benátske svetlo, prenikalo do myšlienok, pod kožu, a my sme sa tam na lavičke akoby zliali do jedného, rozmrzli. Z úst sa mi uvoľnili skryté slová, skotúľali sa mi na jazyk, z nemožných sa stali možné. Bo povedal, že práve myslel na to isté. Na dieťa.

Pozerala som na umelecké diela z Pegginej zbierky a zmocnil sa ma dojem, že ju umelci využívali, pôsobila ako stratená duša, mala zvláštne spôsoby, vyplazovala jazyk, preto ju však hádam nebolo treba ľutovať? Aj

ona predsa umelcov využívala, kupovala od nich diela za babku, nemohli si dovoliť odmietnuť. Spávala s nimi, lepšie povedané, oni spávali s ňou, a milencov mala aj medzi spisovateľmi. S tým najušľachtilejším spisovateľom vôbec, so Samuelom Beckettom, sa milovala štyri dni a noci a ten by sa predsa tak dlho nemiloval s niekým, kto nie je úplne jedinečný? Príliš sa o také veci starám, človek to možno nemusí brať tak vážne, nemusí sa tak báť toho, že si ľudí pripustí k telu.

Tú jar sme veľa cestovali, ako keby sme pred počatím dieťaťa museli navštíviť všetky možné miesta, ako keby sme museli vyskúšať rôzne mestá, aby sme zistili, kde môžeme počať dieťa, aké si prajeme, alebo sme možno zárodok dieťaťa hľadali mimo nás, ako keby sa dieťa dalo nájsť, ak prídeme na to správne miesto. A tak sme navštívili New York, New York.

Nedokážem o cestovaní rozprávať, nakopí sa vo mne priveľa dojmov, v hlave mám chaos, a tak ti radšej porozprávam, ako sme z New Yorku odchádzali, aké to bolo pred odchodom, vlastne sme už mali sedieť v taxíku, ktorý čakal vonku na chodníku, aby nás odviezol na letisko, ale vtedy mi napadlo, že teraz, práve teraz, počneme dieťa! Bo opäť rozprestrel plachtu, ktorú sme práve odložili do koša na bielizeň v prenajatom byte, a keď sme neskôr sedeli v taxíku, cítila som, ako keby do mňa prúdil život, akoby do mňa prúdil naďalej. Uvedomila som si, že teraz potrebujem živiny, a tak som si na letisku kúpila bagetu, takú veľkú, hnusnú, papierovú letiskovú bagetu, a mne prišlo hrozne ľúto, že prvou stravou nášho budúceho dieťaťa má byť práve toto.